

RADZIECKIE DESANTOWO-TRANSPORTOWE ATOMOWE OKRĘTY PODWODNE

mgr Beata MIŚNIK

Akademia Marynarki Wojennej

kmdr dr Witold KUSTRA

Akademia Sztuki Wojennej

Streszczenie

Artykuł jest poświęcony problematyce radzieckich atomowych okrętów podwodnych specjalnego przeznaczenia. Przedstawiono w nim charakterystykę tych okrętów oraz porównano ich możliwości i parametry taktyczno-techniczne.

Słowa kluczowe: Związek Radziecki, Stany Zjednoczone, atomowe okręty podwodne, atomowe desantowe okręty podwodne, zimna wojna.

Wstęp

Okres zimnej wojny ubiegłego stulecia między Wschodem a Zachodem wyrażał się nie tylko w sferze dążenia do zdominowania świata pod względem gospodarczym, ale również, a może przede wszystkim, w sferze militarnej. Dynamiczny rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych po zakończeniu drugiej wojny światowej dość szybko doprowadził do uplasowania się tego państwa w czołówce potęg gospodarczych. Ponadto USA, chcąc osiągnąć zdolność do bycia gwarantem bezpieczeństwa w wymiarze globalnym, rozbudowywały swój potencjał militarny w celu zapewnienia sobie możliwości do działań w rejonach oddalonych od własnego terytorium. Związek Radziecki w odpowiedzi na to również dążył do zapewnienia sobie możliwości prowadzenia działań, których celem było rozpoznawanie, monitorowanie oraz wczesne reagowanie na rozwój wydarzeń na świecie.

W zaistniałej sytuacji polityczno-militarnej kluczowe, z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych przez obie strony celów, stały się siły desantowe i okręty podwodne. Reakcją na zwiększanie potencjału militarnego Stanów Zjednoczonych było podjęcie przez Związek Radziecki działań prowadzących do rozbudowy floty podwodnej i transportowo-desantowej, która miała zapewnić możliwość m.in. blokowania baz morskich, przejmowania portów morskich, a także ograniczanie możliwości operacyjnego rozwinięcia okrętów floty amerykańskiej.

W nawiązaniu do nakreślonej sytuacji problemowej można postawić problem badawczy sformułowany w postaci pytania: jakie projekty okrętów były rozwijane przez Związek Radziecki w ramach rozbudowy potencjału podwodno-transportowego.

W odpowiedzi na problem badawczy, wykorzystując metodę analizy porównawczej, autorzy przedstawiają proces projektowania i rozbudowy potencjału militarnego floty radzieckiej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju floty podwodno-transportowej.

W okresie zimnej wojny radzieckie biura konstrukcyjne próbowały stworzyć uniwersalny okręt podwodny, który byłby połączeniem okrętu podwodnego, desantowego, stawiacza min oraz okrętu zaopatrzeniowego. W historii budownictwa okrętowego nikomu się jeszcze nie udało stworzyć takiego okrętu, który spełniałby cechy czterech innych. Co prawda w historii marynarek wojennych pojawiały się okręty podwodne o specjalnym przeznaczeniu, ale były to jednostki specjalistyczne. Łączyły one zazwyczaj w sobie cechy co najwyżej dwóch klas okrętów. Było to połączenie okrętu podwodnego i transportowca¹, czy też okrętu podwodnego i stawiacza min².

Radzieckie atomowe okręty podwodne specjalnego przeznaczenia okresu początku zimnej wojny można było podzielić na trzy grupy:

- okręty desantowo-transportowe – przeznaczone do przerzutu sił i środków oraz wysadzenia desantu na nieprzygotowany brzeg potencjalnego przeciwnika, stawiania zagród minowych oraz udziału w operacjach specjalnych;
- okręty laboratoria – przeznaczone do przeprowadzania testów i prób technicznych nowego sprzętu i uzbrojenia w różnych warunkach atmosferycznych w środowisku morskim, przed wdrożeniem tego sprzętu do eksploatacji;
- podwodne zbiornikowce.

W okresie od 1960 do 1977 roku w ZSRR wiele biur konstrukcyjnych prowadziło prace projektowe atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego oraz desantowo-transportowego – stawiacza min. W sierpniu 1959 roku Ministerstwo Obrony ZSRR zleciło Centralnemu Konstrukcyjnemu Biuru (CKB) nr 16 wykonanie projektu dużego atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego – stawiacza min, a w sierpniu 1965 roku to samo biuro otrzymało zamówienie na wykonanie projektu atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego. W sierpniu 1967 roku natomiast prace projektowe nad kolejnym atomowym okrętem podwodnym desantowo-transportowym rozpoczęło kolejne biuro konstrukcyjne – CKB „WOŁNA”. W wyniku tych prac w CKB nr 16 powstały projekty dużych atomowych okrętów podwodnych specjalnego przeznaczenia: 664 i 748.

¹ Okręt podwodny Deutschland – zbudowany w 1916 roku jako podwodny transportowiec kursował na trasie USA–Niemcy, przewożąc nikiel, a od lutego 1917 roku służył w Kaiserliche Marine jako krążownik podwodny U-155.

² Takim przykładem połączenia okrętu podwodnego i stawiacza min są polskie okręty podwodne z okresu międzywojennego: Żbik i Wilk.

Biuro CKB „WOŁNA” z kolei wykonało dokumentację atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego projektu 717. Jeden projekt od drugiego wydawał się lepszy, a jednocześnie stawał się rozwinięciem kolejnego.

Atomowy okręt podwodny desantowo-transportowy – stawiacz min projektu 664

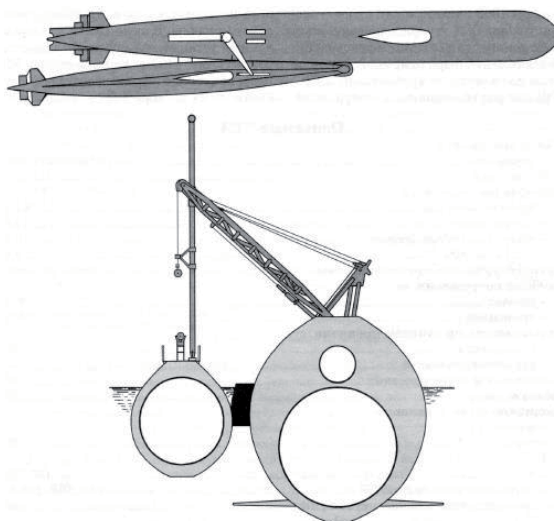
W latach 50. w ZSRR trwały prace nad budową okrętów podwodnych o napędzie spalinowo-elektrycznym (projekty 632 i 648). Do głównych zadań okrętów tych projektów miało należeć stawianie zagród minowych, zaopatrywanie innych okrętów podwodnych, przede wszystkim w rakiety, torpedy oraz materiały pędne i smary. Okręty tego projektu miały być również wyposażone w ciężkie wodnosamoloty. Pod koniec lat 50. projekt zamknięto w związku z opóźnieniem w jego realizacji³. Z chwilą zastosowania technologii jądrowej w siłowniach okrętowych kierownictwo Ministerstwa Obrony ZSRR w sierpniu 1959 roku zleciło opracowanie projektu okrętu podwodnego o podobnym przeznaczeniu, ale z napędem jądrowym. Zlecenie otrzymało CKB nr 16. W marcu 1960 roku CKB nr 16 przedstawiło kierownictwu Ministerstwa Obrony ZSRR założenia taktyczno-techniczne atomowego okrętu podwodnego projektu 664, który miał być przeznaczony do⁴:

- zabezpieczenia i zaopatrywania uderzeniowych okrętów podwodnych działających na wszechoceanie w rakiety, torpedy, materiały pędne i smary, wodę słodką oraz urządzenia do uzdatniania powietrza;
- stawiania zagród minowych i łach;
- transportu żołnierzy desantu morskiego z wyposażeniem w rejon nieprzygotowanego brzegu potencjalnego przeciwnika (okręt nie posiadał ramp desantowych, wyładunek sprzętu desantu odbywał się za pomocą dźwigu);
- zaopatrywania wodnosamolotów dalekiego zasięgu w paliwo, żywność i inne zapasy.

Kadłub projektowanego okrętu miał mieć kształt cylindryczny i mieścić w sobie między innymi dwa przedziały ładunkowe do transportu uzbrojenia (raket, torped lub techniki bojowej desantu), zbiorniki na transportowane paliwo i smary, wodę i żywność. W projekcie okrętu przewidziano utworzenie dwóch linii załadunkowo-rozładunkowych, co pozwoliłoby na skrócenie czasu prac przeładunkowych. Do rozładunku i załadunku na projektowanym okręcie zaplanowano zamontowanie składanego dźwigu, który miał być chowany do wnętrza kadłuba. Sposób załadunku środków bojowych na inny okręt podwodny przedstawiono na rysunku 1.

³ <http://www.deepstorm.ru> [dostęp: 3.10.2016].

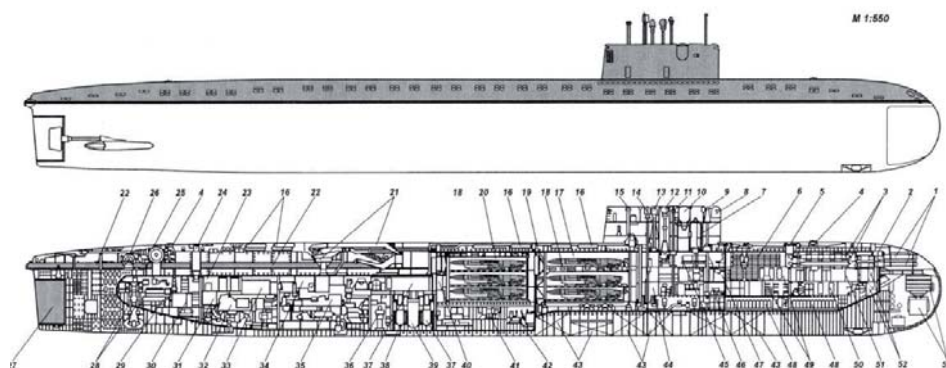
⁴ J.W. Apalkow, *Podwodnyje łodki sowietskowo flota 1945–1990*, tom II, MORKNIGA, Moskwa 2011, s. 191.

Źródło: J.W. Apalkow, *Podwodnyje łodki sowietskowo flota 1945–1990*, t. II, MORKNIGA, Moskwa 2011, s. 191.

Rys. 1. Schemat załadunku środków bojowych z okrętu projektu 664 na okręt podwodny projektu 641

Okręt miał zostać wyposażony w dwie linie wałów. Uzbrojenie okrętu stanowiłyby sześć dziobowych wyrzutni torped kalibru 533 mm z zapasem 18 torped. Okręt byłby również wyposażony w specjalną zrzutnię min, w której mógłby transportować 36 min morskich do natychmiastowego użycia. W wariantcie stawiacza min mógłby dodatkowo zabierać 126 min, które byłyby transportowane w przedziałach ładunkowych. Łącznie w wariantcie stawiacza min okręt mógłby zabrać na burtę 162 miny morskie⁵.

Źródło: J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II, s. 194.

Rys. 2. Rysunek i przekrój okrętu podwodnego projektu 664

⁵ Tamże.

Ogólne dane okrętu⁶:

- wyporność – 10 150 ton;
- wymiary:
 - długość – 141 metrów,
 - szerokość – 14,2 metra (ze stabilizatorami – 16,0 metrów),
 - zanurzenie – 9,9 metra;
- głębokość zanurzenia:
 - robocza – 240 metrów,
 - graniczna – 300 metrów;
- napęd – dwa reaktory o mocy łącznej 140 MW;
- prędkość:
 - podwodna – 18 węzłów,
 - nawodna – 10 węzłów;
- zasięg pod wodą z maksymalną prędkością – 27 000 mil morskich;
- załoga etatowa okrętu – 79 osób;
- autonomiczność:
 - w wariancie transportowym uzbrojenia i stawiacza min – 90 dób,
 - w wariancie desantowym – 5 dób (przy 500 żołnierzach desantu),
 - transport rannych – 30 dób.

Możliwości transportowe okrętu:

- w dwóch przedziałach transportowych (torpedy lub rakiety, lub rakiety i torpedy – w każdym przedziale po jednym typie uzbrojenia lub miny):
 - torpedy – 40 sztuk kalibru 650 mm lub 80 sztuk kalibru 533 mm lub 160 sztuk kalibru 400 mm,
 - rakiety – 20 rakiet przeciwokrętowych (P-5 lub P-6 lub P-7),
 - miny – 126 min morskich (wariant stawiacza min);
- zbiorniki okrętowe:
 - paliwo okrętowe – 1000 ton (liczba ta nie zawiera paliwa własnego okrętu nosiciela),
 - smary – 60 ton,
 - woda pitna – 75 ton,
 - prowiant – 30,9 ton;
- pomieszczenia okrętowe dla 500 żołnierzy desantu.

W 1965 roku w stoczni nr 402 w Siewierodwińsku rozpoczęto prace nad obróbką blach korpusu okrętu, a 11 listopada 1966 roku wstrzymano wszelkie prace nad tym projektem.

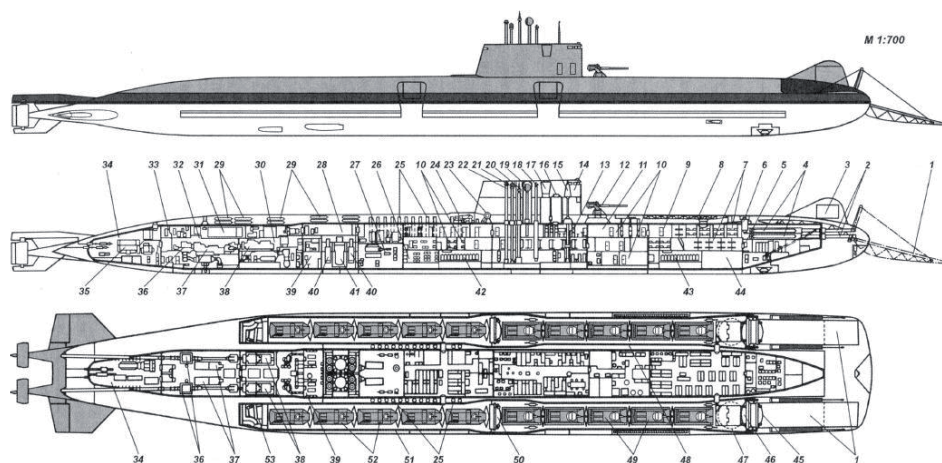
⁶ Tamże, s. 192–193.

Atomowy okręt podwodny desantowo-transportowy projektu 748

Marynarka Wojenna ZSRR, pomimo podjętej decyzji o rezygnacji z budowy okrętów projektu 664, w dalszym ciągu potrzebowała desantowych okrętów podwodnych, które mogłyby skrycie dokonać przetrzutu desantu morskiego w dowolny punkt na oceanie światowym.

W sierpniu 1965 roku prace nad nowym projektem atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego zlecono CKB nr 16. Okręt otrzymał numer projektu 748. Zgodnie z założeniami taktyczno-technicznymi okręt miał być przeznaczony do⁷:

- skrytego przetrzutu i wysadzenia desantu morskiego na nieprzygotowany brzeg potencjalnego przeciwnika;
- zabrania desantu morskiego, rannych z izolowanego brzegu i przetransportowanie do portów macierzystych;
- zaopatrzenia w środki bojowe, żywność i inne środki materiałowe zabezpieczenia wojsk działających na nadmorskim kierunku.

Źródło: J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II, s. 198.

Rys. 3. Rysunek, przekrój boczny oraz widok z góry atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego projektu 748

Okręt na burtę miał zabierać wzmocniony batalion piechoty morskiej: około 470 żołnierzy z etatowym uzbrojeniem i wyposażeniem, trzy pływające czołgi PT-76, dwa transportery opancerzone, sześć moździerzy, ciężkie karabiny maszynowe i inny rodzaj lekkiego uzbrojenia. Na prośbę kierownictwa marynarki wojennej podczas prac projektowych CKB nr 16 zmieniło założenia dotyczące składu desantu morskiego. Kadłub projektowanego okrętu miał charakteryzować się płaską formą z kadłubem lekkim i trzema kadłubami sztywnymi położonymi w jednej płaszczyźnie (pozio-

⁷ <http://www.deepstorm.ru> [dostęp: 12.10.2016].

mej) w formie „podwójnej ósemki”. Takie ułożenie kadłubów sztywnych pozwoliło racjonalnie rozmieścić siły desantu i techniki bojowej na okręcie. Środkowy kadłub sztywny podzielono na dziesięć przedziałów, w których rozmieszczono wyrzutnie torpedowe, stację hydroakustyczną, pomieszczenia mieszkalne dla załogi, mechanizmy główne, główne stanowisko dowodzenia okrętem i systemy łączności. W zewnętrznych kadłubach natomiast przewidziano miejsce dla sił desantu morskiego.

Ogólne dane okrętu⁸:

- wyporność:
 - normalna – 11 000 ton,
 - podwodna – 16 600 ton;
- wymiary:
 - długość – 153 metry,
 - szerokość – 21,2 metra,
 - zanurzenie – 6,0 metrów;
- głębokość zanurzenia:
 - robocza – 240 metrów,
 - graniczna – 300 metrów;
- napęd – dwa reaktory o mocy łącznej 140 MW;
- prędkość:
 - podwodna – 17 węzłów,
 - nawodna – 12 węzłów;
- załoga etatowa okrętu – 80 osób;
- autonomiczność:
 - dla załogi bez desantu – 80 dób,
 - dla desantu – 30 dób,
 - dla wojsk – 6 dób,
 - transport rannych – 10 dób;
- uzbrojenie:
 - raketowe – rakiety przeciwlotnicze Miecz (bojowy zapas 24 rakiety),
 - artyleryjskie – 1 pojedyncza armata SM-71ZIF kalibru 57 mm,
 - torpedowe – 4 dziobowe wyrzutnie torpedowe kalibru 533 mm (bojowy zapas 14 torped).

Możliwości transportowe okrętu:

- 300 żołnierzy desantu, 10 czołgów pływających PT-76, 10 transporterów opancerzonych BTR-70,
- lub 20 średnich czołgów T-62 lub T-72,
- lub 1500 żołnierzy piechoty,
- lub 530 rannych z personelem medycznym,
- lub 920 ton środków bojowych dla wojsk.

8 J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II, s. 197.

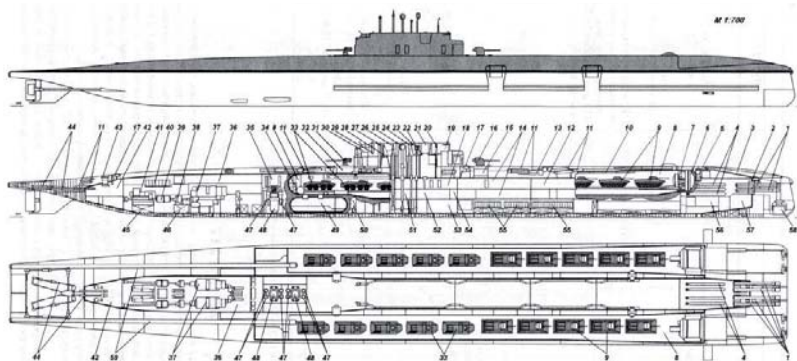
Okręt tego projektu też nie miał szczęścia i został zamknięty. Doświadczenia zebrane podczas projektowania okrętów projektów 664 i 748 zostały wykorzystane podczas projektowania atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego projektu 717.

Atomowy okręt podwodny desantowo-transportowy – stawiacz min projektu 717

W Ministerstwie Obrony ZSRR przez długi czas była bardzo popularna idea zbudowania podwodnych okrętów desantowo-transportowych, które miały możliwość skrytego przetransportu sił desantu morskiego z techniką wojskową w dowolny rejon oceanu światowego. W szczególności opracowywano możliwość wykorzystywania tego typu okrętów do przetransportu grup dywersyjnych wraz z techniką na teren USA i Kanady pod lodami Arktyki. Okręty tego typu mogły skrycie stawiać zagrody czy łańchy min. Dla takich założeń projektowano różne okręty. Jednym z nich jest atomowy okręt podwodny desantowo-transportowy – stawiacz min projektu 717. W sierpniu 1967 roku prace nad projektem tego okrętu rozpoczęło CKB „WOŁNA”⁹.

Według założeń taktyczno-technicznych był on przeznaczony do¹⁰:

- skrytego przetransportu i wysadzenia desantu morskiego na nieprzygotowany brzeg potencjalnego przeciwnika;
- zabrania desantu morskiego, rannych z izolowanego brzegu i przetransportowanie ich do portów macierzystych;
- zaopatrzenia w środki bojowe, żywność i inne środki materiałowe zabezpieczenia wojsk działających na nadmorskim kierunku;
- stawiania aktywnych zagród minowych.

Źródło: J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II, s. 200.

Rys. 4. Rysunek, przekrój boczny oraz widok z góry atomowego okrętu podwodnego desantowo-transportowego – stawiacz min projektu 717

⁹ <http://warfiles.ru/show-65346-proekt-atomnoy-podvodnoy-lodki-717-sssr.html> [dostęp: 3.10.2016].

¹⁰ J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II, s. 199.

Podobnie jak w projekcie 748 kadłub okrętu charakteryzował się płaską formą z kadłubem lekkim i trzech kadłubów sztywnych położonych w jednej płaszczyźnie horyzontalnej w formie podwójnej ósemki. Takie rozwiązanie pozwalało racjonalnie rozmieścić siły desantu i techniki bojowej na okręcie. W środkowym kadłubie sztywnym, tak jak w projekcie 748, rozmieszczono wyrzutnie torpedowe, stację hydroakustyczną, pomieszczenia mieszkalne dla załogi, mechanizmy główne, główne stanowisko dowodzenia okrętem i systemy łączności. Zewnętrzne kadłuby przewidziano dla załadunku sił desantu morskiego. W częściach rufowych tych kadłubów zamontowano specjalne wyrzutnie/zrzutnie dla min morskich, a w części dziobowej rampy desantowe. Dzięki trójkadłubowej i płaskiej konstrukcji okręt uzyskał stosunkowo niewielkie zanurzenie w stosunku do swoich rozmiarów, ale takie rozwiązanie zwiększyło jego szerokość¹¹. Okręt w swoich wyrzutniach/zrzutniach mógł zabrać od 378 do 400 dennych min morskich¹². Dzięki takiemu uzbrojeniu minowemu okręt projektu 717 mógłby na przykład zablokować bazę morską Norfolk, gdzie stacjonują okręty amerykańskie 6 Floty.

Ogólne dane okrętu przedstawiają się następująco¹³:

- wyporność:
 - normalna – 17 600 ton,
 - podwodna – 25 100 ton;
- wymiary:
 - długość – 189,7 metra,
 - szerokość – 23 metry,
 - zanurzenie – 6,8 metra;
- głębokość zanurzenia:
 - robocza – 240 metrów,
 - graniczna – 300 metrów;
- napęd – dwa reaktory o mocy łącznej 150 MW;
- prędkość:
 - podwodna – 18 węzłów,
 - nawodna – 12 węzłów;
- załoga etatowa okrętu – 111 osób;
- autonomiczność:
 - dla załogi bez desantu – 75 dób,
 - dla desantu – 30 dób,
 - dla wojsk – 10 dób,
 - transport rannych – 10 dób;

¹¹ <http://fishki.net/1442913-desantnaja-atomnaja-podvodnaja-lodka-proekt-717.html> [dostęp: 28.09.2016].

¹² <https://inforeactor.ru/16299-atomohod-proekta-717-vnezapnyj-i-smertelnyj-udar-po-kommunikacijam-ssha> [dostęp: 29.09.2016].

¹³ J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II, s. 197.

- uzbrojenie:
 - artyleryjskie – 1 podwójna armata SM-24ZIF kalibru 57 mm,
 - torpedowe – 6 dziobowych wyrzutni torpedowych kalibru 533 mm (bojowy zapas 18 torped),
 - minowe – 2 rufowe wyrzutnie/zrzutnie dla min morskich (bojowy zapas – 378 min morskich).

Możliwości transportowe okrętu:

- 256 żołnierzy desantu, 10 czołgów pływających PT-76, 10 transporterów opancerzonych BTR-70,
- lub 20 średnich czołgów T-62 lub T-72,
- lub 800 żołnierzy piechoty,
- lub 400 rannych z personelem medycznym,
- lub 1200 t środków bojowych dla wojsk.

W trakcie projektowania okrętu zmieniano jego elementy, poprawiano ładowanie desantu, dostosowując je do nowej techniki bojowej. Zmieniono i poprawiono także elementy napędowe, aby zmniejszyć poziom szumów oraz wyeliminować zakłócenia wpływające na pracę własnych urządzeń hydroakustycznych. W latach 1976–1977 biuro projektowe „WOŁNA” wprowadziło wszelkie korekty do projektu okrętu. Nie uchroniły one jednak od przerwania prac nad okrętem projektu 717. W 1977 roku wszystkie siły i środki zostały przesunięte do realizacji programu budowy nowych atomowych okrętów podwodnych z raketami balistycznymi projektu 941 o kryptonimie „Akuła”. Atomowe okręty podwodne projektu 941 są jak na razie największymi eksploatowanymi atomowymi okrętami podwodnymi na świecie¹⁴. Porównanie ogólnych danych taktyczno-technicznych opisywanych okrętów podwodnych przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Dane taktyczno-techniczne okrętów podwodnych

		Numer projektu			
		664	748	717	941
Wyporność (t)	nawodna	10 150	11 000	17 600	23 200
	podwodna	–	16 600	25 100	30 400
Wymiary (m)	długość	141,0	153,0	189,7	170
	szerokość max	16,0	21,2	23,0	23,3
	zanurzenia	9,9	6,0	6,8	11,5

¹⁴ Okręty projektu 941 weszły do linii w latach 1981–1989. Pierwotnie cała seria miała liczyć siedem jednostek, jednakże z różnych przyczyn wybudowano sześć okrętów. Obecnie w skład rosyjskiej marynarki wojennej wchodzi trzy okręty z czego dwa są w rezerwie i prawdopodobnie zostaną wycofane. Jedyny okręt tego projektu, który wchodzi w skład Floty Północnej to Dimitrij Donskij (pierwszy z serii, wszedł do linii 1981 r.). Jest on również jednostką doświadczalną dla nowego systemu raketowego rakiet balistycznych Bulawa.

		Numer projektu			
		664	748	717	941
Prędkość (węzły)	nawodna	18	17	18	13
	podwodna	10	12	12	27
Zanurzenie (m)	operacyjna	240	240	240	380
	graniczna	300	300	300	500
Uzbrojenia	rakietowe	–	–	rakiety plot. Miecz	20 x RB R-39
	zapas raket (szt.)	–	–	24	–
	torpedowe	6 wt 533 mm	6 wt 533 mm	6 wt 533 mm	6 wt 533 mm
	zapas torped (szt.)	18	14	18	18
	minowe	2 x wyrzutnia	–	2 x wyrzutnia	–
	zapas (szt.)	36 min + 126 min w przedziałach ładunkowych	–	378–400 den-nych min mor-skich	–
Autono-miczność (dób)	dla załogi okrętu	90	80	75	120
	z desantem	5	30	30	
	przewóz rannych	30	10	10	
	przewóz wojsk	–	6	10	
Możliwości desantowo-transportowe (warianty)	morski desant (szt.)	500	300	256	–
	technika bojowa (szt.)	–	10 x PT-76, 10 x BTR-70 lub 20 x T-62/ T-72	10 x PT-76, 10 x BTR-70 lub 20 x T-62/ T-72	–
	transport uzbrojenia (szt.)	40–160 torped lub 20 rpok			
	pododdziały wojsk lądowych (szt.)		1500	800	–
	ranni z personelem medycznym (szt.)	500	530	400	–
	transport ładunków (t)	1000 (paliwo) 75 (woda pitna) 30,9 (żywność)	920	1200	–

Opracowanie własne na podstawie: J.W. Apalkow, dz. cyt., t. II oraz strony internetowej: <http://www.deepstorm.ru>.

Zakończenie

Projekty tych okrętów odzwierciedlały ewolucję możliwości prowadzenia operacji desantowych przez kierownictwo Dowództwa Marynarki Wojennej ZSRR. Prace nad desantowo-transportowymi atomowymi okrętami były unikalnym zjawiskiem

na skalę światową w budownictwie okrętowym. Do tej pory żadne z państw nie rozpatrywało możliwości budowy takich okrętów podwodnych.

Związek Radziecki zakładał, że Stany Zjednoczone posiadały zrównoważoną flotę nawodną z silnym lotnictwem pokładowym i dużą ilością różnorodnych okrętów desantowych, które umożliwiały prowadzenie operacji desantowych z wykorzystaniem nawodnych okrętów desantowych pod osłoną lotnictwa pokładowego i artylerii okrętowej. W tym czasie radziecka marynarka wojenna nie posiadała lotnictwa pokładowego i takiej ilości okrętów nawodnych, które mogłyby osłonić i zabezpieczyć zespół desantowy. Kierownictwo marynarki wojennej ZSRR uważało, że niezbędne jest w takiej sytuacji wykorzystanie atomowych okrętów podwodnych desantowo-transportowych w celu przeprowadzenia operacji desantowej na duże odległości i przetrzutu techniki wojskowej. Brak osłony desantu spowoduje, że część okrętów zespołu desantowego zostanie zatopiona na trasie przejścia, a siły które wylądują na nieprzygotowanym brzegu zostaną rozbite przez wojska lądowe potencjalnego przeciwnika. Jeżeli siły desantowe utrzymałyby swoje pozycje na brzegu to transport środków bojowych, żywności i innych materiałów trwałby kilka dni, tygodni, a na współczesnym polu walki taka zwłoka oznaczałaby zagładę desantu. Pomimo swoich wielkich możliwości nigdy nie rozpoczęto budowy opisywanych okrętów. Prace nad nimi zostały zakończone w fazie projektu.

Bibliografia

- Apalkow J.W., *Podwodnyje łodki sowietskowo flota 1945–1990*, t. I i II, MORKNIGA, Moskwa 2011.
- fishki.net/1442913-desantnaja-atomnaja-podvodnaja-lodka-proekt-717.html.
- forums.airbase.ru/viewforum.php?id=25.
- infoactor.ru/16299-atomohod-proekta-717-vnezapnyj-i-smertelnyj-udar-po-kommunikacijam-ssha.
- podlodka.info/index.php.
- russianships.info.
- vk.com/club7726505.
- warfiles.ru/show-65346-proekt-atomnoy-podvodnoy-lodka-717-sssr.html.
- www.deepstorm.ru.
- www.navycollection.narod.ru/library/soviet_subs/tentative/717.htm.
- www.submarines.narod.ru.

THE SOVIET NUCLEAR SUBMARINES LANDING AND TRANSPORT

Abstract

This article is dedicated to issues related to Soviet nuclear submarines for special purposes. This article looks at the characteristics of these ships and compares their capabilities and tactical parameters.

Key words: The Soviet Union, United States, nuclear submarines, nuclear submarines landing, the cold war.